

Wyzwania dla mniejszościowego rządu Liberalistów w Kanadzie

Paweł Markiewicz

W wyniku przedterminowych wyborów do niższej izby parlamentu federalnego Liberalna Partia Kanady (LPC) premiera Justina Trudeau pozostanie największą siłą polityczną. Premier poniósł jednak porażkę, gdyż liczył na uzyskanie większości pozwalającej na realizację kluczowych postulatów gospodarczych i społecznych LPC. W rządzie mniejszościowym Trudeau będzie musiał szukać wsparcia pozostałych sił parlamentarnych. Brak większości utrudni prowadzenie ambitnej polityki zagranicznej, zakładającej większe zaangażowanie w zwalczanie zmian klimatycznych oraz w Indo-Pacyfiku i Arktyce.

Przedterminowe wybory do parlamentu federalnego, przeprowadzone 20 września br. z inicjatywy Trudeau, zakończyły się wygraną LPC. Zdobyła 160 mandatów, zwiększając swój stan posiadania jedynie o 5 miejsc, podczas gdy do większości parlamentarnej potrzeba 170 mandatów. Główną siłą opozycyjną w 338-osobowym parlamencie pozostanie Konserwatywna Partia Kanady (CPC, 119 mandatów). Do niższej izby wejdą również Blok Quebecki (BQ, 32), Nowa Partia Demokratyczna (NDP, 25) i Zieloni (2). Populistyczna Ludowa Partia Kanady (PPC) nie zdobyła żadnego mandatu.

Wewnętrzny kontekst wyników. Chociaż notowania opozycyjnej CPC w okresie kampanii pozostawały na podobnym poziomie co rządzącej LPC, opozycji nie udało się uzyskać przewagi nad partią Trudeau. Ambiwalentne stanowisko lidera CPC Erina O'Toole'a w kwestii obowiązkowego szczepienia na COVID-19 dla pracowników federalnych wpłynęło na ograniczenie poparcia dla partii. Według 74% wyborców szczepienie jest bowiem kluczowe dla zwalczania pandemii i nowych wariantów wirusa SARS-CoV-2. Tylko w październiku br. zanotowano 1,7 mln zakażeń na COVID-19 i ok. 28 tys. zgonów. Dodatkowo stanowisko O'Toole'a w sprawie zmian klimatu spowodowało odpyły części elektoratu do PPC, która otwarcie podważa znaczenie kryzysu klimatycznego. Jednocześnie sprzeciw zwolenników CPC wobec zaproponowanego przez władze federalne zaostrzenia restrykcji pandemicznych (obowiązku noszenia maseczek lub wprowadzenia lockdownu przy określonych poziomach zakażeń) spowodował przyrost w notowaniach PPC (z 1,6% w 2019 r. do 5,1%).

Trudeau liczył, że wysokie poparcie dla jego wysiłków w zwalczaniu pandemii przełoży się na większość w parlamencie: 50% wyborców pozytywnie oceniało działania LPC – [ratowanie gospodarki](#) i rozwinięcie programu szczepień. Mimo utrudnień w dostawach preparatów (w lutym i marcu br.) do wrześniowych wyborów 79% dorosłych obywateli Kanady przyjęło dwie dawki szczepionki. Kontrowersje wzbudziła jednak decyzja premiera o przeprowadzeniu przyspieszonego głosowania w trakcie czwartej fali pandemii zamiast w 2023 r. – negatywnie oceniło to 68% ankietowanych i aż 62% zwolenników LPC.

Rząd mniejszościowy oznacza konieczność współpracy Trudeau m.in. z NDP, której progresywne poglądy np. w zakresie polityki klimatycznej i społecznej są częściowo zbieżne ze stanowiskiem LPC. NDP będzie naciskała na zwiększenie środków federalnych przeznaczanych na zieloną transformację, m.in. inwestycje w źródła energii odnawialnej (np. zeroemisyjne autobusy miejskie) w celu zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych (GHG). Kanada jako jedyny członek G7 zanotowała wzrost GHG w latach 2016–2019 (o 3,3%). Priorytetem pozostanie walka z pandemią i jej skutkami. Trudeau zapowiedział obowiązkowe szczepienia dla posłów federalnych, części pracowników federalnych i podróżujących samolotem lub pociągiem w Kanadzie. Istnieją jednak rozbieżności w tej kwestii między ugrupowaniami – BQ i NDP popierają stanowisko premiera, a CPC sprzeciwia mu się. Poważniejsze są kłopoty natury gospodarczej. Największa od 2003 r.

inflacja (4,4%) powoduje, że Trudeau będzie miał problemy z wywiązaniem się z obietnic wyborczych (np. inwestycji w służbę zdrowia), wartych w sumie 78 mld dol. kanadyjskich. Ich realizację ma częściowo pokryć zapowiedziany przez premiera wzrost podatków korporacyjnych z 15% do 28%.

Polityka zagraniczna. Kwestie klimatyczne będą głównym obszarem aktywności zagranicznej Trudeau. Utrzymanie wizerunku Kanady jako globalnego lidera w zwalczaniu kryzysu klimatycznego będzie miało szczególne znaczenie w kontekście niejednoznacznej wewnętrznej polityki klimatycznej. Premier chce pogodzić cel obniżenia emisji CO₂ o 40% do 2035 r. (w porównaniu z 2005 r.) z dalszym rozwijaniem kluczowego dla gospodarki kraju sektora naftowo-górniczego (9,4% PKB w 2019 r.), który generuje ok. 25% emisji GHG Kanady. Na konferencji [COP26](#) Kanada zapowiedziała kontynuację współpracy z RFN nad planem zwiększenia dofinansowania transformacji klimatycznej w krajach rozwijających się przez państwa zamożne (do 100 mld dol. rocznie). W czerwcu br. Trudeau skierował 5,3 mld dol. kanadyjskich na ten cel.

Trudeau liczy też na zacieśnienie stosunków z USA. W styczniu br. prezydent Biden zablokował realizację projektu ropociągu międzypaństwowego Keystone XL. Trudeau traktuje tę decyzję jako okazję do wzmocnienia współpracy w rozwoju innowacyjnych ekologicznych technologii. W lutym br. zawiązano strategiczne partnerstwo w sektorze pojazdów elektrycznych. Kanada zapewni USA niezbędne minerały do produkcji akumulatorów w celu dywersyfikacji dostaw, dotychczas zdominowanych przez Chiny. USA odegrały też kluczową rolę w rozwiązaniu dyplomatycznego sporu Trudeau z ChRL – we wrześniu br. władze ChRL uwolniły dwóch Kanadyjczyków przetrzymywanych od 2018 r. i skazanych pod zarzutem szpiegostwa. Administracja Bidena naciska jednak na premiera w sprawie określenia strategii wobec Chin. Zaostrenie stanowiska rządu federalnego w tej kwestii jest popierane przez CPC i NDP, ale sam Trudeau będzie dążył do mniej konfrontacyjnych rozwiązań, obawiając się konsekwencji – m.in. gospodarczych.

Również współpraca w NATO pozostanie ważnym obszarem polityki Kanady. Kontynuowane będą misje szkoleniowe na Ukrainie i zaangażowanie sił zbrojnych w wielonarodowej grupie bojowej NATO na Łotwie. Kanada zainwestowała ok 18, 5 mln dol. kanadyjskich w infrastrukturę wojskową na potrzeby tej jednostki – w czerwcu br. otwarto w Rydze budynek dowództwa kanadyjskich sił. Kooperacja z NATO przełoży się też na działania w Arktyce. W marcu br. Rosja wysunęła na forum ONZ roszczenia o przedłużenie jej szelfu kontynentalnego o ponad 200 mil morskich i tym samym

objęcie nim strefy ekonomicznej Kanady. Natomiast statki ChRL kursujące w Przejściu Północnozachodnim (NWP) testują zdolności Kanady do utrzymania kontroli nad tym ważnym szlakiem morskim. Trudeau intensyfikuje bilateralną współpracę z sojusznikami w Arktyce, np. przeznaczył ok. 160 mln dol. kanadyjskich na wspólny z USA projekt modernizacji infrastruktury dowództwa Północnoamerykańskiej obrony powietrznej (NORAD). W wrześniu br. kanadyjska marynarka wojenna zakończyła pierwszy patrol przez NWP od 1954 r. a straż przybrzeżna Kanady poprowadzi ćwiczenia w regionie z marynarką Wielkiej Brytanii.

Nowe wyzwania. Trudeau będzie dążył do poszerzenia zaangażowania Kanady w Indo-Pacyfiku. Cele są podwójne – odniesienie korzyści ze współpracy gospodarczej z państwami regionu i zmniejszenie uzależnienia od importu z ChRL (12% ogółu w 2020 r.). Dlatego Trudeau deklaruje wolę wzmocnienia dwustronnych relacji gospodarczych z Japonią, Indonezją oraz państwami [ASEAN](#), z którymi dąży do zawarcia umowy handlowej (ma ona zwiększyć eksport Kanady do tego regionu o ok. 13%).

Kanada zamierza zaangażować się w utrzymanie swobody żeglugi na Morzu Południowochińskim i ograniczyć w ten sposób wpływ ChRL na państwa w regionie. Mimo że Trudeau wymijająco odniósł się do nieuwzględnienia Kanady w partnerstwie [AUKUS](#), będzie dążył do intensyfikacji współpracy bilateralnej i wielostronnej (m.in. z członkami NATO, partnerstwem [Quad](#) i w ramach tzw. Pięciorga Oczu). W październiku br. kanadyjska fregata HMCS Winnipeg ćwiczyła z siłami USA, Wielkiej Brytanii, Japonii i Nowej Zelandii na Morzu Filipińskim oraz przepłynęła wspólnie z amerykańskim niszczycielem Cieśninę Tajwańską.

Perspektywy. Prowadzenie ambitnej i wielokierunkowej polityki zagranicznej w realiach rządu mniejszościowego będzie trudne. Trudeau będzie musiał skoncentrować się na polityce wewnętrznej, m.in. poszukiwaniu kompromisów w celu utrzymania się przy władzy i przynajmniej częściowego wywiązania się z obietnic wyborczych. Mimo zwiększonego zainteresowania Indo-Pacyfikiem brak zdecydowanej strategii wobec ChRL może też rozczarować USA, które oczekują silniejszego poparcia w kontekście rywalizacji z Chinami. W polityce [transatlantyckiej](#) można jednak oczekiwać stabilizacji. Dla Polski i państw bałtyckich oznacza to utrzymanie zaangażowania Kanady w odpowiedzi na agresywną politykę Rosji i Białorusi wobec państw wschodniej flanki Sojuszu. Dodatkowo Kanada może być zainteresowana możliwościami współpracy w kwestiach klimatycznych, np. poprzez poszukiwanie dywersyfikacji źródeł energii w celu zmniejszenia uzależnienia od paliw kopalnych.